

Een vertaler over zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem, en de oplossing ervan.

Femke Muller

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

Mijn grootste uitdaging ooit was het vertalen van *Midden in een jazztijd* (*Midt i en jazztid*) van de Deense auteur Knud Sønderby, geschreven in 1931. Het boek werd destijds omarmd door het publiek en is nu een van de klassiekers van de Deense literatuur, maar het werd in eerste instantie neergesabeld door de critici. Ze meenden dat de lezers aanstoot zouden nemen aan de beschrijvingen van de levensstijl van de moderne jazzjeugd van toen, en ze vonden het boek slecht en slordig geschreven – hoewel de modernistische stijl en taal nu worden gezien als zeer vernieuwend. Als vertaler moest ik beslissen wat ik zou doen met die specifieke en zo kenmerkende stijl: moest ik die actualiseren?

Hoe hebt u het opgelost?

Ik heb hierover gesproken met Deense kenners van het werk van Sønderby en een paar Nederlandse vertaalcollega's. Het was voor mij geen optie om de tekst volledig te moderniseren, noch om de stijl om te zetten naar iets wat nu voor de Nederlandse lezer modernistisch zou overkomen. Het verhaal speelt zich overduidelijk af in de jaren dertig en gaat over de problematiek van die tijd. Ik heb er daarom voor gekozen om dat in mijn vertaling te laten doorschemeren en ook om de voor Sønderby zo specifieke stijl zo veel mogelijk te handhaven, terwijl het voor de lezer van deze tijd toch een goed leesbare tekst is. Hoe ziet dat eruit? Een voorbeeld:

En verder? – Ja, verder eigenlijk niets trouwens, dat is toch juist het punt. Is dat niet juist de tendens bij deze generatie? Met hun glanzende ogen, hun in zichzelf gekeerde glimlach zonder achterliggende gedachten! Het leven! ... Vingers in je oren, ik wil niets meer horen! Hoofdpijn! En dan een licht narcotische val terug in het onderbewustzijn, waar Koning Jazz de maatstok zwaait, in het halfdonker, waar louter aanbidding is van het mooie lichaam met zijn gezonde, trillende ritme en de saxofoon die lacht en huilt ...

Femke Muller (1963) studeerde Scandinavische taal- en letterkunde, en vertaalde zo'n zestig boeken uit het Deens, Noors en Zweeds, van onder anderen de Deense auteurs Jens Christian Grøndahl en Peter Høeg. Onlangs is haar vertaling *Vaak ben ik gelukkig* van Grøndahl genomineerd voor de Europese literatuurprijs.

Foto: Bram Kloos